

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	19
---------------------	----

Od Autorów	23
------------------	----

Część pierwsza WPROWADZENIE

Rozdział I

Pojęcie i przedmiot prawa rolnego	27
§ 1. Prawo rolne, jego przedmiot i definicja (<i>Roman Budzinowski</i>)	27
§ 2. Prawo rolne i inne dziedziny prawa (<i>Roman Budzinowski</i>)	36
§ 3. Ewolucja ustawodawstwa prawnorolnego (<i>Paweł Czechowski,</i> <i>Małgorzata Korzycka, Adam Niewiadomski</i>)	42
1. Prawo rolne do roku 1945	42
2. Prawo rolne do roku 1989	45
3. Prawo rolne po roku 1989	48
4. Rozwój prawa żywnościowego	50
5. Teraźniejszość i przyszłość prawa rolnego i żywnościowego	54
§ 4. Własność rolnicza (<i>Małgorzata Korzycka, Stanisław Prutis</i>)	56
1. Własność rolnicza według Profesora Andrzeja Stelmachowskiego	56
2. Ochrona własności rolniczej	58

Rozdział II

Źródła prawa rolnego (<i>Bohdan Zdziennicki</i>)	61
--	----

Rozdział III

Prawne instrumenty polityki rolnej	65
§ 1. Ingerencja państwa w stosunki agrarne (<i>Paweł Czechowski</i>)	65
§ 2. Interwencjonizm kształtujący czynniki produkcji w rolnictwie (<i>Paweł Czechowski</i>)	71
§ 3. Modele interwencjonizmu	72
1. Interwencjonizm amerykański (<i>Konrad Marciniuk</i>)	72

2. Interwencjonizm Unii Europejskiej (<i>Paweł Czechowski</i>).....	74
3. Interwencjonizm kolektywizacyjny (<i>Paweł Czechowski</i>).....	76

Rozdział IV

Wspólna Polityka Rolna Unii Europejskiej (<i>Alina Jurcewicz</i>).....	79
§ 1. Założenia i zasady Wspólnej Polityki Rolnej.....	79
§ 2. Zadania Wspólnej Polityki Rolnej.....	81
§ 3. Definicja produktów rolnych.....	82
§ 4. Definicja producenta rolnego i gospodarstwa rolnego.....	84
§ 5. Instrumenty prawne polityki rynkowo-dochodowej w rolnictwie Unii Europejskiej.....	86
§ 6. Polityka struktur rolnych w ramach rozwoju obszarów wiejskich.....	93
§ 7. Ewolucja Wspólnej Polityki Rolnej.....	105

Rozdział V

Gospodarstwo rolne i przedsiębiorstwo rolne (<i>Roman Budzinowski</i>).....	111
§ 1. Gospodarstwo rolne jako kategoria prawna – charakterystyka szczegółowa.....	111
§ 2. Gospodarstwo rolne a przedsiębiorstwo rolne.....	118

Rozdział VI

Agroprzedsiębiorczość (<i>Beata Jeżyńska</i>).....	123
§ 1. Agrobiznes jako wyodrębniony subsystem gospodarki narodowej.....	123
1. Pojęcie agrobiznesu.....	123
2. Agrobiznes w prawie.....	124
§ 2. Prawne determinanty agroprzedsiębiorczości.....	125
1. Pojęcie agroprzedsiębiorczości w prawie.....	125
2. Status prawny przedsiębiorcy rolnego.....	125
3. Działalność rolnicza jako gospodarcza.....	126
§ 3. Organizacyjno-funkcjonalne determinanty agroprzedsiębiorczości.....	128
1. Determinanty agroprzedsiębiorczości.....	128
2. Funkcja produkcyjna.....	128
3. Funkcja gospodarcza.....	130
3.1. Uwagi wstępne.....	130
3.2. Funkcje gospodarstw wielkotowarowych.....	130
3.3. Funkcje działów specjalnych produkcji rolnej.....	131
3.4. Funkcje gospodarstw agroenergetycznych.....	132
§ 4. Agroprzedsiębiorcy.....	132
1. Forma organizacyjnoprawna jako kryterium wyróżnienia agroprzedsiębiorców.....	132
2. Spółdzielnie.....	133
3. Organizacje producentów rolnych.....	133

4. Klastry rolnicze	134
5. EPI-AGRI	136
§ 5. Prawna koncepcja agropresiębiorczości.....	138

Rozdział VII

Administracja rolna	141
§ 1. Pojęcie, cechy i funkcje publicznej administracji rolnej	141
1. Administracja rolna w systemie administracji publicznej (Paweł Czechowski, Michał Możdżeń-Marcinkowski).....	141
2. Administracja rolna i podziały terytorialne kraju (Paweł Czechowski, Michał Możdżeń-Marcinkowski).....	143
2.1. Uwagi wstępne	143
2.2. Podział pomocniczy – sołectwo	143
2.3. Terytorialne podziały specjalne	144
3. Wpływ członkostwa w Unii Europejskiej na struktury polskiej administracji rolnej (Paweł Czechowski)	144
§ 2. Rodzaje publicznej administracji rolnej.....	145
1. Rządowa administracja rolna (Michał Możdżeń-Marcinkowski)	145
1.1. Uwagi wstępne	145
1.2. Planowane zmiany w strukturze i zasadach wykonywania administracji rolnej w latach 2015–2019	146
1.3. Rada Ministrów	147
1.4. Prezes Rady Ministrów	148
1.5. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – główne obszary kompetencji.....	148
1.6. Kompetencje MRiRW w zakresie wydawania aktów normatywnych	150
1.7. Kompetencje MRiRW jako organu wydającego decyzje administracyjne w I instancji	151
1.8. Kompetencje MRiRW związane z prowadzeniem rejestrów i wykazów	152
1.9. Inne działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.....	152
2. Centralne organy rządowej administracji rolnej	152
2.1. Uwagi wstępne (Michał Możdżeń-Marcinkowski)	152
2.2. Agencja Nieruchomości Rolnych (Michał Możdżeń-Marcinkowski).....	154
2.3. Agencja Rynku Rolnego (Paweł Wojciechowski).....	157
2.4. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (Michał Możdżeń-Marcinkowski)	160
2.5. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Paweł Wojciechowski).....	164
3. Wyspecjalizowane inspekcje rolne (Paweł Wojciechowski)	167
3.1. Uwagi wstępne	167
3.2. Państwowa Inspekcja Sanitarna	169

3.3. Inspekcja Weterynaryjna.....	170
3.4. Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.....	171
3.5. Inspekcja Handlowa.....	172
3.6. Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa.....	172
4. Samorządowa administracja rolna (<i>Michał Możdżeń-Marcinkowski</i>).....	173
4.1. Administracja rolna w samorządzie gminnym.....	173
4.2. Administracja rolna w samorządzie powiatu.....	176
4.3. Administracja rolna w samorządzie województwa.....	177
5. Prawne formy koordynacji działań w ramach publicznej administracji rolnej (<i>Michał Możdżeń-Marcinkowski</i>).....	178

Część druga

GOSPODARKA ZIEMIĄ

Rozdział VIII

Kształtowanie stosunków własnościowych w rolnictwie

(<i>Zygmunt Truskiewicz</i>).....	183
§ 1. Krótka charakterystyka własności rolniczej w okresie międzywojennym.....	183
§ 2. Przebudowa stosunków własnościowych w rolnictwie w latach 1944–1956.....	185
§ 3. Kształtowanie regulacji prawnych dotyczących stosunków własnościowych w rolnictwie w latach 1956–1989.....	191
§ 4. Wpływ przemian ustrojowych z przełomu lat 80. i 90. na stosunki własnościowe w rolnictwie.....	195
§ 5. Wpływ regulacji unijnych na przeobrażenia własnościowe w polskim rolnictwie.....	198
§ 6. Ograniczenia w obrocie gruntami rolnymi.....	200

Rozdział IX

Obrót nieruchomościami rolnymi	207
§ 1. Pojęcie nieruchomości rolnej (gruntu rolnego) (<i>Krystyna Stefańska</i>).....	207
§ 2. Pojęcie obrotu nieruchomościami rolnymi (<i>Konrad Marciniuk</i>).....	210
§ 3. Przeniesienie własności nieruchomości rolnej (<i>Konrad Marciniuk</i>).....	213
1. Zagadnienia wstępne.....	213
2. Umowa sprzedaży.....	216
3. Umowa darowizny nieruchomości rolnej.....	217
4. Umowa dożywocia.....	218
5. Przekazywanie gospodarstw w zamian za emeryturę lub rentę. Umowa z następcą.....	219
6. Przekazanie gospodarstwa za rentę strukturalną.....	219
§ 4. Reżim prawny obrotu nieruchomościami rolnymi w świetle ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego z 11.04.2003 r. (<i>Konrad Marciniuk</i>).....	220

1. Zagadnienia wstępne	220
2. Zakres stosowania ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego	223
3. Pojęcia rolnika indywidualnego i gospodarstwa rodzinnego	226
4. Nabycie nieruchomości rolnej.....	228
5. Obowiązki nabywcy nieruchomości rolnej.....	232
6. Ustawowe prawo pierwokupu nieruchomości rolnej.....	233
7. Prawo pierwokupu udziałów i akcji w spółce będącej właścicielem nieruchomości rolnej.....	237
8. Ograniczenia dotyczące spółek osobowych.....	239
9. Prawo nabycia nieruchomości rolnej.....	240
10. Skutki zawarcia umowy z naruszeniem ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego; sankcje za naruszenie przepisów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego	243
11. Podsumowanie	244
§ 5. Zniesienie współwłasności nieruchomości rolnej (<i>Krystyna Stefańska, Joanna Mikołajczyk</i>)	246
§ 6. Obrót nieruchomościami rolnymi i leśnymi z udziałem cudzoziemców (<i>Zygmunt Truskiewicz</i>)	260
§ 7. Rejestry publiczne w obrocie nieruchomościami rolnymi (ewidencja gruntów i księgi wieczyste) (<i>Marek Stańko</i>).....	263
1. Zagadnienia wstępne	263
2. Kataster nieruchomości a ewidencja gruntów.....	264
3. Podstawowe zasady funkcjonowania ewidencji gruntów i budynków	266
4. Księga wieczysta jako podstawa ustalenia stanu prawnego nieruchomości (w tym nieruchomości rolnych)	269
5. Ewidencja gruntów i budynków a księgi wieczyste	271

Rozdział X

Formy prawne zmiany generacji *inter vivos* w rolnictwie

(<i>Roman Budzinowski</i>)	273
§ 1. Ogólna charakterystyka.....	273
§ 2. Darowizna i dożywocie jako forma prawna zmiany generacji	277
§ 3. Umowa z następcą	280

Rozdział XI

Dziedziczenie gospodarstw rolnych (§ 1-10 *Zygmunt Truskiewicz*;

§ 11 i 12 <i>Elżbieta Kremer</i>).....	291
§ 1. Modele dziedziczenia gospodarstw rolnych	291
§ 2. Pojęcie spadkowego gospodarstwa rolnego i wkładu gruntowego.....	294
§ 3. Szczególny porządek dziedziczenia gospodarstw rolnych	296
§ 4. Dziedziczenie gospodarstwa rolnego przez osoby prawne.....	299

§ 5. Zapis gospodarstwa rolnego i roszczenie z tytułu zachowku ze spadku rolnego.....	299
§ 6. Zachowek ze spadku rolnego.....	300
§ 7. Dziedziczenie spadku rolnego przez obywatela państwa obcego i zapis gospodarstwa rolnego na jego rzecz.....	300
§ 8. Wpływ ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego na dziedziczenie nieruchomości rolnych i gospodarstw rolnych.....	302
§ 9. Szczególne przepisy proceduralne dotyczące ustalania praw do spadku rolnego.....	303
§ 10. Roszczenie o zwrot gospodarstwa rolnego odziedziczonych przez Skarb Państwa.....	304
§ 11. Dział spadku obejmującego gospodarstwo rolne lub wkład gruntowy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej.....	305
§ 12. Odpowiedzialność spadkobiercy za długi związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.....	308

Rozdział XII

Dzierżawa gruntów rolnych (Aleksander Lichorowicz, Paweł Blajer).....	311
§ 1. Ewolucja modelu dzierżawy rolniczej w krajach Europy Zachodniej.....	311
§ 2. Ewolucja polskiej regulacji dzierżaw rolnych.....	314
§ 3. Dzierżawa gruntów rolnych według Kodeksu cywilnego oraz ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego.....	317
§ 4. Szczególna regulacja dzierżawy gruntów z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.....	327
§ 5. Uwagi końcowe.....	332

Rozdział XIII

Gospodarowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa

<i>(Stanisław Prutis, Rafał Michałowski).....</i>	333
§ 1. Pojęcie, funkcje i kierunki zagospodarowania Zasobu.....	333
1. Pojęcie Zasobu. Składniki mienia państwowego tworzące Zasób.....	333
2. Uprawnienia powiernicze Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.....	335
3. Kierunki rozdysponowania Zasobu.....	335
§ 2. Struktury organizacyjno-produkcyjne rolniczego wykorzystania Zasobu.....	338
1. Spółka Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.....	338
2. Administrowanie gospodarstwem rolnym Zasobu.....	339
§ 3. Sprzedaż państwowych nieruchomości rolnych.....	340
1. Tryby sprzedaży nieruchomości.....	340
2. Sprzedaż bez przetargu; pierwszeństwo w nabyciu nieruchomości.....	342
3. Charakter prawny pierwszeństwa.....	344
4. Sprzedaż w trybie przetargowym; rodzaje przetargów.....	345
5. Procedura przetargowa.....	349

6. Cena państwowych nieruchomości rolnych i inne postanowienia umowy sprzedaży	352
§ 4. Dzierżawa gruntów rolnych Zasobu	354
§ 5. Zamiana nieruchomości rolnych	354
1. Warunki dokonania zamiany nieruchomości	354
2. Procedura zamiany nieruchomości	356
§ 6. Przekazywanie nieruchomości w trwały zarząd	357
1. Konstrukcja prawna zarządu	357
2. Przekazanie w zarząd; wygaśnięcie zarządu	358

Część trzecia

KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI ROLNICZEJ

Rozdział XIV

Planowanie przestrzenne na obszarach wiejskich (<i>Teresa Kurowska</i>)	361
§ 1. Uwagi ogólne	361
§ 2. Polityka rozwoju	363
§ 3. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich	364
§ 4. Plany zagospodarowania przestrzennego	366
§ 5. Planowanie przestrzenne a wykonywanie prawa własności nieruchomości	370

Rozdział XV

Ochrona gruntów rolnych (<i>Paweł Czechowski, Konrad Marciniuk</i>)	377
§ 1. Uwagi wprowadzające	377
§ 2. Przedmiot ochrony	380
§ 3. Kierunki działań związanych z ochroną gruntów rolnych. Ochrona ilościowa i jakościowa	381
§ 4. Reglamentacja zmian przeznaczenia gruntu rolnego na cele nierolne	381
§ 5. Wyłączenie gruntu z produkcji rolnej	384
§ 6. Zapobieganie degradacji gleb	386
§ 7. Rekultywacja	387
§ 8. Finansowanie i kontrola działań ochronnych	387

Rozdział XVI

Ochrona środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym i przy realizacji inwestycji (<i>Bartosz Rakoczy</i>)	389
§ 1. Uwagi wstępne	389
§ 2. Zapobieganie szkodom w środowisku i ich naprawa	390

Rozdział XVII

Scalanie i wymiana gruntów (<i>Andrzej Zieliński</i>).....	399
§ 1. Uwagi ogólne. Ewolucja ustawodawstwa	399
§ 2. Pojęcie scalania	401
§ 3. Wszczęcie postępowania.....	402
1. Wdrożenie postępowania scaleniowego	402
2. Podjęcie wymiany.....	403
§ 4. Przedmiot postępowania.....	403
§ 5. Uczestnicy postępowania	404
§ 6. Szacunek gruntów	405
§ 7. Projekt scalenia (wymiany). Decyzja o zatwierdzeniu projektu.....	407
§ 8. Wykonanie decyzji o zatwierdzeniu projektu scalenia (wymiany).....	408
§ 9. Koszty postępowania.....	410

Część czwarta**PRODUCENT ROLNY****Rozdział XVIII****Formy organizacyjno-prawne współdziałania producentów rolnych**

(<i>Stanisław Prutis</i>)	413
§ 1. Zespołowe formy gospodarowania	413
1. Proste formy kooperacji w rolnictwie	413
2. Strukturalne formy zespołowego gospodarowania	414
§ 2. Model organizacyjno-prawny rolniczej spółdzielni produkcyjnej	414
1. Rodzaje spółdzielni produkcji rolnej	414
2. Statut rolniczej spółdzielni produkcyjnej.....	415
3. Majątek spółdzielni; wkłady i udziały.....	416
4. Zasady gospodarki finansowej spółdzielni	417
§ 3. Grupy producentów rolnych i ich związki.....	418
1. Grupy producentów jako forma gospodarowania	418
2. Akt założycielski grupy producentów.....	419
3. Rejestracja oraz nadzór nad działalnością grup.....	420
4. Związki grup producentów rolnych	421
5. Zakres pomocy finansowej udzielonej grupom producentów i tryb jej udzielania	421
§ 4. Spółki do zagospodarowania wspólnot gruntowych	423
1. Wspólnoty gruntowe jako relikty nudań własności gruntów.....	423
2. Charakter prawny wspólnoty gruntowej.....	423
3. Organizacja spółki do zagospodarowania wspólnoty.....	423

Rozdział XIX**Prawne formy zrzeszania się rolników i ich rola w reprezentowaniu**

interesów zawodowych (<i>Elżbieta Tomkiewicz</i>)	425
§ 1. Konstytucyjne podstawy wolności zrzeszania się rolników	425
§ 2. Prawne formy zrzeszania się rolników w polskim systemie prawnym	426
1. Katalog rolniczych organizacji zawodowych	426
2. Społeczno-zawodowe organizacje rolników	429
3. Związki zawodowe rolników indywidualnych	433
§ 3. Izby rolnicze jako forma samorządu rolniczego	434
§ 4. Rola ponadnarodowych organizacji rolników w kształtowaniu Wspólnej Polityki Rolnej	437

Rozdział XX**Ubezpieczenie społeczne rolników** (*Błażej Wierzbowski*) .....

441

§ 1. Wprowadzenie	441
§ 2. Organizacja ubezpieczenia społecznego rolników	441
1. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	441
2. Rada Ubezpieczenia Społecznego Rolników	442
3. Fundusz Składowy Ubezpieczenia Społecznego Rolników	443
4. System orzecznictwa lekarskiego	443
5. Organy i instytucje współdziałające z Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	444
§ 3. Rodzaje ubezpieczeń	444
1. Ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie	444
2. Ubezpieczenie emerytalno-rentowe	445
§ 4. Zakres podmiotowy ubezpieczenia	446
1. Rolnik	446
2. Domownik	447
3. Ubezpieczeni w ubezpieczeniu wypadkowym, chorobowym i macierzyńskim	448
4. Ubezpieczeni w ubezpieczeniu emerytalno-rentowym	448
5. Uzupełniający charakter ubezpieczenia społecznego rolników	449
§ 5. Ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie	451
1. Zakres ochrony ubezpieczeniowej	451
2. Pojęcie wypadku przy pracy rolniczej	452
3. Pojęcie rolniczej choroby zawodowej	453
4. Świadczenia	454
§ 6. Świadczenia z ubezpieczenia emerytalno-rentowego	454
1. Katalog świadczeń	454
2. Emerytura	455
3. Renta rolnicza	456
4. Renta rolnicza szkoleniowa	456

5. Renta rodzinna	457
6. Zasiłek pogrzebowy	457
7. Zasiłek macierzyński	458
8. Konstrukcja i zasady obliczania wysokości emerytury lub renty rolniczej	459
9. Częściowe zawieszenie wypłaty emerytury lub renty rolniczej	459
§ 7. Składka z tytułu ubezpieczenia społecznego rolników	460
1. Składka w ubezpieczeniu wypadkowym, chorobowym i macierzyńskim	460
2. Składka w ubezpieczeniu emerytalno-rentowym	461
3. Ściąganie składek i zabezpieczenie ich spłaty	461

Rozdział XXI

Ubezpieczenia majątkowe w rolnictwie (Elżbieta Kremer)	463
§ 1. Uwagi wstępne	463
§ 2. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego	464
§ 3. Ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych	468
§ 4. Ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich	470

Część piąta

WŁASNOŚĆ INTELEKTUALNA W OBSZARZE ROLNICTWA I ŻYWNOSCI

Rozdział XXII

Własność intelektualna w zakresie rolnictwa (Małgorzata Korzycka)	475
§ 1. Ochrona prawna odmian roślin; wyłączone prawo <i>sui generis</i>	475
1. Uwagi wprowadzające	475
2. Zakaz patentowania odmian roślin w europejskim porządku prawnym	476
§ 2. Główne założenia międzynarodowej Konwencji o ochronie nowych odmian roślin (Konwencja UPOV)	477
§ 3. Przesłanki przyznania wyłącznego prawa hodowcy	478
§ 4. Regulacja ochrony prawnej odmian roślin w Unii Europejskiej	480
§ 5. Relacja między twórcą i uprawnionym z tytułu wyłącznego prawa	480
§ 6. Patentowanie roślin i zwierząt – wynalazek biotechnologiczny	481

Rozdział XXIII

Własność intelektualna w zakresie żywności (Małgorzata Korzycka)	483
§ 1. Ochrona regionalnych produktów żywnościowych	483
1. Oznaczenia geograficzne w Prawie własności przemysłowej	483

2. Przyczyny objęcia ochroną oznaczeń żywności pochodzącej z określonych regionów w prawie Unii Europejskiej.....	484
§ 2. Rodzaje chronionych oznaczeń	485
§ 3. Zakres ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia	487

Część szósta RYNKI ROLNE

Rozdział XXIV	
Europejskie rynki rolne (<i>Paweł Czechowski, Adam Niewiadomski</i>)	493
§ 1. Ukształtowanie się jednolitej wspólnej regulacji rynku	493
1. Zakres przedmiotowy regulacji	498
2. Mechanizmy interwencyjne	499
3. Prywatne przechowanie produktów rolnych.....	500
4. Kwotowanie (kontyngentowanie) produkcji rolnej	500
5. Program „Owoce i warzywa w szkole”	501
6. Program „Mleko w szkole”	501
7. Programy wsparcia dla niektórych sektorów	502
8. Normy handlowe oraz środki nadzwyczajne.....	502
9. Wspieranie organizacji producentów.....	503
10. Handel z państwami trzecimi	503
11. Reguły konkurencji	504
12. Uwagi końcowe	505
§ 2. Regulacje polskie stanowiące uzupełnienie regulacji europejskich dotyczące rynków rolnych.....	506

Rozdział XXV

Kontraktacja (<i>Bohdan Zdziennicki</i>)	511
---	-----

Część siódma INSTRUMENTY PRAWNOFINANSOWE W ROLNICTWIE

Rozdział XXVI

Płatności bezpośrednie (<i>Dorota Łobos-Kotowska, Jerzy Bieluk</i>)	519
§ 1. Systemy płatności bezpośrednich.....	519
§ 2. Rodzaje płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego.....	524
1. Jednolita płatność obszarowa (JPO).....	525
2. Płatność za zazielenienie.....	525
3. Płatność dla młodych rolników	526
4. Płatność dodatkowa (redystrybucyjna)	526
5. Płatności związane z produkcją.....	527
6. Przejściowe wsparcie krajowe	527

§ 3. Charakter prawny płatności.....	527
§ 4. Właściwość organów administracji w sprawach płatności bezpośrednich.....	529
§ 5. Zasady i tryb przyznawania rolnikom płatności	529
1. Charakter prawny postępowania w sprawie przyznania płatności bezpośrednich.....	529
2. Zasady postępowania w sprawie przyznania płatności.....	530
3. Wszczęcie postępowania w sprawie	531
4. Zmiana stron postępowania.....	531
5. Zakończenie postępowania i tryb zaskarżania decyzji	532
§ 6. Zasady przeprowadzania kontroli.....	533
§ 7. Wnioski	534
 Rozdział XXVII	
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	535
§ 1. Polityka rozwoju obszarów wiejskich (<i>Adam Niewiadomski</i>).....	535
1. Uwagi wstępne.....	535
2. Podstawy prawne polityki rozwoju obszarów wiejskich.....	537
3. Cele polityki rozwoju obszarów wiejskich	538
§ 2. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich jako podstawowy instrument polityki rozwoju obszarów wiejskich w Polsce (<i>Paweł Wojciechowski</i>).....	538
1. Wstęp	538
2. Treść Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	539
3. Tryb uchwalenia Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.....	540
4. Charakter prawny Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	540
5. Podmioty realizujące Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	541
6. Działania objęte Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich w Polsce....	543
7. Tryb i zasady ubiegania się o pomoc z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.....	544
§ 3. Wybrane działania (<i>Paulina Będzińska</i>).....	545
1. Modernizacja gospodarstw rolnych.....	545
2. Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne.....	547
3. Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami.....	550
 Rozdział XXVIII	
Obciążenia podatkowe rolnictwa (<i>Jerzy Bieluk</i>)	555
§ 1. Podatek rolny.....	555
1. Zagadnienia wstępne.....	555
2. Obowiązek podatkowy w podatku rolnym.....	555
3. Przedmiot opodatkowania	556
4. Podstawa opodatkowania	557
§ 2. Podatek leśny	562

§ 3. Podatek od nieruchomości.....	564
§ 4. Podatek dochodowy	565
§ 5. Podatek od towarów i usług	568
§ 6. Podatek od spadków i darowizn.....	570
§ 7. Podatek od czynności cywilnoprawnych.....	572

Część ósma PRAWO ŻYWNOŚCIOWE

Rozdział XXIX

Prawo żywnościowe (<i>Małgorzata Korzycka, Paweł Wojciechowski</i>).....	577
§ 1. Prawo żywnościowe polskie i Unii Europejskiej.....	577
1. Uwagi ogólne	577
2. Ewolucja i zakres legislacji polskiej	578
3. Ewolucja i zakres prawa żywnościowego Unii Europejskiej	579
4. Cele i zasady publicznego i prywatnego prawa żywnościowego.....	581
5. Relacja żywnościowego prawa krajowego i żywnościowego prawa Unii Europejskiej	582
§ 2. Definicja żywności i niektórych jej postaci	583
1. Żywność.....	583
2. Suplement diety	584
3. Żywność rolnictwa ekologicznego.....	585
4. Żywność genetycznie zmodyfikowana	587
§ 3. Bezpieczeństwo żywności.....	589
1. Zakres i funkcje łańcucha żywnościowego	589
2. Niebezpieczny produkt żywnościowy. System Wczesnego Ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszy w Unii Europejskiej.....	591
3. Obowiązkowe systemy producenta żywności: HACCP, system identyfikowalności (<i>traceability</i>)	593
3.1. System HACCP	593
3.2. System identyfikowalności (<i>traceability</i>)	594
4. Dobrowolne systemy jakości produktu żywnościowego	595
§ 4. Odpowiedzialność administracyjna, karna i cywilna w prawie żywnościowym.....	597
1. Rodzaje odpowiedzialności	597
2. Unijny model sankcji w prawie żywnościowym	598
3. Odpowiedzialność cywilna	598
4. Odpowiedzialność karna	599
5. Odpowiedzialność administracyjna	599
6. Zbieg odpowiedzialności	600